

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

HLAS

صِدْقَةٌ

الجماعة الدينية الإسلامية في جمهورية تشيكوسلوفاكيا

MOSLIMSKÉ NÁBOŽENSKÉ OBCE PRO ČECHY A MORAVU

• Ročník 4.

Zeitung der Moslemischen Religionsgemeinde für Böhmen und Mähren

• Číslo 1.-2.

Organe de la Communauté religieuse musulmane de Bohême et Moravie

MUHARAM 1359 Únor 1940

Redakce a administrace

Rédaction: Praha XIX., třída krále Alexandra číslo 20

Koran a hadisy – sloupy islamu.

1. Koran.

Koran, svatá kniha Islamu, obsahující 114 kapitol neboli súr zjevených Prorokovi, byl sepsán za Mohamedova života po částech tak, jak mu byl zjevován. Nebyl však sebrán v jeden celek. Prorok měl zvláštní písáře, kteří zapisovali pod jeho dohledem jednotlivé súry nebo verše a kteří se proto nazývají „zapisovateli zjevení“ (kuttábul-vahj). Z těchto písarů zvláště vynikal dovedností a pohotovou znalostí koranského textu písar Zejd b. Sábit.

Bylo Prorokovou snahou, aby se jeho stoupeneci a vyznavači Islamu učili Koranu nazpaměť. Každý moslim té doby pokládal za povinnost uměti z Koranu co nejvíce a bylo nemálo těch, zejména věrných druhů Mohamedových, „ashabů“, kteří znali nazpaměť celý Koran jako Ubejj b. Kab, Muáz b. Džebel, písar Zejd b. Sábit, Abú Zejd a jiní.

Po smrti Prorokově, když se kolem lžíproroka Musejlima shromáždil značný počet odštěpenců a když chalif Abú Bekr poslal proti nim vojsko, z něhož zahynulo v boji na pět set vynikajících znaleců svaté knihy, veden snahou zachovati text Koranu trvalejším a spolehlivějším způsobem, nežli je lidská paměť, nařídil Abú Bekr písarům Zejdu b. Sábitovi, aby sepsal celý Koran. Sbíрка, provedená za přímého dozoru samého chalifa, byla mu potom svěřena do ochrany. Abú Bekrovi jest děkovati za to, že se moslimové mohou honositi knihou zjevení, o jejíž pravosti není sporů a která se svou autentič-

ností liší od ostatních zjevených knih prorockých, jež Koran předcházely.

Kromě Abú Bekra bděli nad sebráním a uchováním Koranu všichni druhové Mohamedovi. Po Abú-Bekrově smrti přešla svatá kniha do ochrany druhého chalifa Omera a po jeho smrti do ochrany jeho dcery, Mohamedovy ženy Hafsy.

Za války s Arménskem všiml si Mohamedův druh Huzejfe b. Jemán, že se moslimové rozcházejí ve způsobu čtení Koranu a že tím dochází k častým sporům, hádkám a nepřátelství. Požádal proto chalifa Osmana, aby tyto spory odklidil a zabránil roztržce mezi moslimy, k jaké došlo mezi židy a křesťany. Osman nařídil, aby byl Koran opsán v několika exemplářích a to pravopisem podle výslovnosti rodu Korejšovců. Tyto opisy Koranu se nazývají „mushafy“. Jeden z nich byl poslán do Mediny a byl označen za hlavní originál; ostatní byly rozeslány do Mekky, Basry, Kufy, Syrie, Jemenu a Bahrejnu. Bylo dále nařízeno, že každý příští opisovač Koranu musí se řídit podle těchto přesně znějících mushafů. Všechny ostatní opisy knihy měly se zničit, aby nezávdaly příčiny ke sporům a k odštěpenectví.

Není známo, zda se některá z uvedených knih „mushafů“ Osmanovy doby dodnes zachovala. Nejstarší koranské knihy dosud známé jsou psány zvláštním druhem arabského písma tak zv. kufského. V tomto písmu není diakritických značek, jimiž se rozlišují jednotlivá písmena,

a cizinci Nearabové, kteří přejímali Islam, z neznalosti arabštiny se dopouštěli častých chyb ve čtení arabského textu Koranu. Proto na žádost Zijáda, místopředsedy iráckého, zavedl Ebul-Esved ed-Dueli zvláštní diakritické značky (nad nebo pod písmenem). Tento pravopis doplnil a přepracoval Halil b. Ahmed a zavedl osm nových znaků, které s malou obměnou trvají dosud.

Koran, dílo prorocké a zároveň básnické, je kniha vysokého stylu a hlubokého obsahu a jest proto třeba komentářů k jejímu porozumění. Sami druhové Prorokovi se zhusta na něho obraceli se žádostmi o výklad té které sury, toho kterého místa nebo verše. Tím více potřebovali vý-

kladu ostatní moslimové pozdějších věků a ještě více nemoslimové. Z potřeby těchto komentářů vznikla „tefsirská věda“ (výklad Koranu). Prvním předpokladem této vědy jest dokonalá znalost arabštiny z doby Prorokovy a kromě toho znalost původního islamu. K tomu přistupuje požadavek znalosti hadisů (Mohamedových výroků), které objasňují obsah Koranu. Z přečetných vykladačů Koranu se vyznamenal po Prorokovi zejména jeho přítel Abdullah ibni Abbas, který byl poctěn čestným názvem „Terdzumánul-Kuran“ (vykladač Koranu) a jehož výklad je znám pod jménem „Tefsiru Ibnil-Abbas“.

2. Hadisy.

Mohamedovy výroky, které náš časopis po prvé uveřejňuje v českém překladu a které našly potěšitelný ohlas u našich čtenářů, jsou vyňaty ze sbírky, která se v islamském bohosloví nazývá „hadisy“. Vedle Koranu, hlavního pramene Islamu, jsou hadisy, soubor dochovaných Prorokových výroků, druhým pramenem Islamu. Z nich jako z Koranu čerpá Islam všechny své základní povinnosti (vadžiby), doporučení (menduby), povolení (mubahy), varování (mekruhy) a zápovědi (haramy). Z Koranu i hadisu vyvozuje se také celé islamské právo — šeriát.

Na hadisech se zakládá velmi mnoho náboženských předpisů, jako je předpis, jak se modlit, jak odváděti a rozdíleti náboženskou daň „zakát“, jak konati pouť do Mekky a podobně.

Ježto se dochovalo ústním podáním na tisíce Prorokových výroků (Buhari jich sebral, jak praví, sto tisíc a Abú Davud jich zaznamenal pět set tisíc), bylo nutno tyto výroky věrohodné i méně věrohodné podrobiti vědecké kritice, z níž se vyvinula věda o hadisech, nauka o jejich tradici a o dějinách sběratelů a komentátorů.

Na rozdíl od Koranu, který byl celý sepsán již za Prorokova života (ovšem nikoli v jedné knize), hadisy nebyly zaznamenány ani knižně sebrány, nýbrž udržovaly se ústním podáním, neboť Prorok jejich sepsání výslovně zakázal. Nejspíše proto, aby uchránil Koran, své hlavní dílo, před možnými nevídanými příměskami ústní tradice a zajistil Koranu jaksi výhradní autoritu islamského zjevení. Později Prorok odvolal tento zákaz, když obsahová nedotknutelnost Koranu byla zabezpečena jeho úplným sepsáním.

První počátek sbírání hadisů spadá do stého roku po hedžře (asi 90 let po Prorokově smrti). Dal k němu podnět slavný omejovský chalíf Omer b. Abdulaziz, protože se obával, aby ústním tradováním hadisů neutrpěla jejich autentičnost. Prvý, kdo se o sebrání hadisů pokusil, byl Ibni Šiháb ez-Zuhri, proslulý velkou učeností v Hedžasu i v Syrii.

Třetí století po hedžře se nazývá zlatou dobou hadiské vědy. Vyznačuje se snahami zjistiti v bohatství dochovaných hadisů ty, které možno

průkazně označiti za autentické a odlišiti je od nezaručených a pochybných. V tomto století také bylo sestaveno oněch šestero proslulých sbírek, které se pokládají za pilíře hadiské vědy a po nichž tradice hadisů mohla býti obohacena — a také byla — už jenom pracemi vykladačů, komentátorů a popularisátorů. Dnešní hadiská věda jest zcela vybudována na těchto sbírkách, které uspořádali: Abdillah Muhamed b. Ismail el-Buhari, Husejn Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, Abú Davud Sulejman b. Ešas es-Sidžistani, Abú Isa et-Terzimi, Abdihrahmán Ahmed b. Šuajb en-Nesái a Abdillah Muhamed b. Jezíd Ibni Madže el-Kazvini. Nejznámější jest sbírka Buchariho a Muslimova.

Hadisy těchto šesti sbírek (s výjimkou Madžovy, místo níž byla pojata sbírka Malikova) vydal v souborném díle r. 535 Režín b. Muavia el-Abderi pod názvem „Et-Tedžríd“.

Pokud jde o ocenění věrohodnosti a pravosti hadisů, rozvila se vědecká soustava kritická, a o způsobu jejich tradování a uchovávání vznikla bohatá literatura návodů, poučení a cvičení. Zásadně se uznávají za autentické především ony výroky, které byly zaznamenány podle vyprávění „ashabů“, důvěrných druhů Prorokových. Všichni islamští bohoslovci jsou zajedno v tom, že hadisy ashabů jsou zaručeně autentické. Spolehlivost ostatních hadisů se posuzuje podle spolehlivosti jejich zapisovatelů a podle spolehlivosti pramenů, z nichž byly čerpány.

Hadisy se obvykle dělí na čtvero druhů: 1. Mohamedovy výroky, 2. záznamy o jeho skutečích, 3. záznamy různých příhod a výjevů z jeho života, 4. záznamy o jeho tělesných nebo duševních rysech.

Tak byla zásluhou sběratelů hadisů zachráněna před zapomenutím slova, která doplňují a objasňují verše Koranu, shrnují moudrost a praktickou mravouku proroka Islamu a kromě toho nám přibližují lidský zjev Mohamedův, který se ve sbírkách hadisů rýsuje v intimní spojitosti filosofa, mravoučitele i proroka. Hadisy jsou náboženský odkaz, který nemá obdoby v neislamském světě.

Výroky Mohamedovy.

Žádný otec nedal svému dítěti nic lepšího, nežli jsou dobré způsoby.

*

Zajisté je každý z vás zrcadlem svému bratru: proto uvidí-li nějakou nepravost u svého bratra, má mu říci, aby se jí zbavil.

*

Není dokonalým moslimem ten, kdo se nají dosyta a nechává své sousedy hladověti.

*

Vykonávání náboženských povinností nena-praví provinění utrhačného jazyka.

*

Nemůže být člověk moslimem, dokud jeho srdce a jazyk nejsou moslimské (t. j. dokud srdce není čisté a jazyk prostý marných slov).

*

Zajisté máš, Ašbahu, dvě vlastnosti, které jsou milé Bohu a jeho vyslanci: statečnost a vlídnost.

*

Jsou tři věci na světě, v nichž mám zalíbení: vůně a společnost žen, ale mé srdce se nejvíce raduje z modlitby.

*

Bůh nestvořil nic lepšího nad rozum ani nic dokonalejšího a krásnějšího nad rozum.

*

Všechny druhy skromnosti jsou překrásné.

*

Pyšný nevkročí do ráje, ani nakvašený mluvka.

*

Kdo potlačuje svůj hněv, když si jej může vylít, tomu dá Bůh velkou odměnu.

*

Ó, Muazi, buď vlídný k lidem!

*

Kdo žebrá, aby rozmnožil svůj majetek, tomu jej Bůh zmenší.

*

Spatříte-li osobu, jež byla více než vy obdařena penězi a krásou, pohleďte na ty, kteří byli obdařeni méně.

*

Nevstoupí do pekel, kdo má víry zvící jediného hořčičného zrna ve svém srdci, a nevkročí do ráje, kdo má pýchy zvící hořčičného zrna ve svém srdci.

Několik slov o islamské mystice.

Jako v jiných vyznáních i v Islamu vedle přísné věrnosti čerpané z Koranu, ze sunetů (doporučených předpisů Prorokových) a z hadisů (Mohamedových výroků), vznikl živel mystiky, která rozvinula citovou a obrazotvornou stránku islamské zbožnosti, aniž porušila základní principy koranského zjevení.

Vznik a vývoj islamské mystiky byl usnadněn tím, že Islam ponechává jednotlivci volnost osobního, přímého poměru k Bohu bez zprostředkování kněžského stavu, který v jiných náboženstvích má úkol starati se o udržování duchovního styku člověka s Božstvím.

Mystika není doktrína, nýbrž jen zvláštní způsob myšlení, cítění a konání, ovládaný hlubokým přesvědčením o náboženském posvěcení života pod zorným úhlem Božství a věčnosti. Usiluje o přímé spojení a obcování s Božstvím a o dosažení svrchovaného náboženského zážitku: o splynutí duše s Bohem.

Islamská mystika se nazývá sufismus a její učení lze takto stručně shrnouti:

Jest jen jeden jediný Bůh tvůrce, který je ve všem, v němž jest vše obsaženo a vše má svůj původ. Náboženská forma víry je o sobě bez významu. Je to pouhá cesta, která vede k Božímu jsoucnu. Protože je Bůh původcem veškerenstva a všeho dění, není vlastně základního rozdílu mezi dobrem a zlem. Dobro a zlo jsou pouhé aspekty, jimiž se jeví dílo stvoření a lidského života. Bůh určuje ráz všeho, co se děje a co

člověk koná. Povinností mystikovou jest přemýšlet o jedinství Boha, připomínati si jeho Božské vlastnosti a postupně se povznášeti duchovním úsilím k vyššímu nazírání Božství a ke konečnému splynutí s ním.

Moslim, jemuž jest Bůh nejhlubším vnitřním zážitkem a nejsilnější jistotou, nepochybuje o Boží existenci, neboť jeho víra se nezakládá jen na přesvědčení, nýbrž na osobně prožité zkušenosti. Sufičtí spisovatelé popsali tuto vnitřní zkušenost náboženské psychologie s kritickou přesností a podrobností vědeckých badatelů. Zcela právem se říká, že nejlepší filosofie, nejhlubší myšlenka a nejskvělejší poesie, kterou zplodila islamská vzdělanost, jest obsažena v dílech sufické mystiky. Pravý sufismus (bez dervišských výstředností) jest kromě toho živou reakcí proti bezduchému uctívání litery náboženského zákona a jeho zásluha je v tom, že udržel duchovní svěžest Islamu v dobách, kdy většina moslimů byla náchylná spatřovati podstatu Islamu jen v ztrnulých formách náboženských předpisů.

Prvním a největším učitelem sufismu byl islamský teolog perský Gazáli (zemřel r. 1111), odpůrce profesionálních filosofů, spisovatel díla „Vyvrácení filosofů“ a zakladatel kláštera mystiků-řeholníků. Podle jeho učení dosahují nejvyšší lidské dokonalosti ti, kdož byli Bohem osvíceni v takovém stupni, že se jim odhalila

pravda a skutečnost světa, to jest proroci a praví mystikové. Ti vidí Boha ve všem a především v lidské duši a vědomým úsilím o spojení s ním dosahují vrcholu blaženosti.

Druhým znamenitým vyznavačem islamské mystiky byl Peršan Džalál ed-Dín er-Rúmi (zemřel r. 1273), který založil řád dervišů a proslul svou básní „Mathnaví“, v níž parabolicky líčí splnutí člověka s Bohem.

Z pozdějších novodobých velkých mystiků-učitelů jest uvéstí slavného alžírského šejcha Es-Senusiho (zemřel r. 1859), spisovatele, který podal jednu z nejsvráznějších teorií mystických. Es-Senusi stanoví sedm stupňů, které vedou mystika k duchovní dokonalosti a k jeho stotožnění s Bohem.

Z islamské mystiky se zrodila četná náboženská bratrstva v Africe, Asii i Evropě, zejména však v Maroku, které se zdá zvláště příznivou půdou pro islamský mysticismus a kde se počítá třetina mužského obyvatelstva k mystické řeholi. Tato bratrstva s různými tendencemi filo-

sofickými, lidumilnými, propagačními a politickými mají společný základ v mystické tradici a působí blahodárně na oživení a posílení islamského vědomí. Proti křesťanským řeholím se vyznačují tato bratrstva většinou tím, že přísná askese jest jim cizí a že přijímají do svých řad i ženaté moslimy, kteří nezanedbávají rodinných povinností.

Z těchto bratrstev jsou nejvýznačnější: asijské bratrstvo Kheluatia a marocká bratrstva Kádria, Šádhelia, Tajibia, Derkaua a bratrstvo Senusovců. Bratrstvo Derkaua, které projevuje příznačné asketické tendence a vyznává zásadu naprosté poslušnosti členů k šejkovi, blíží se nejvíce některým přísným řeholím katolickým.

Mystická bratrstva (jako na př. vlivné bratrstvo Senusovců) stala se v moderní době nositeli islamské duchovní renesance a leckde i panislamské politické myšlenky. Dodávají Islamu po dlouhém období malátnosti nové vnitřní síly, která působí i na oživení politických aspirací islamského světa.

Z P R Á V Y

Bratrský islamský svět v Jugoslávii postihla nová zlá rána. V Sarajevě zemřel rektor Vysoké šeriatsko theologické školy Merhum Mohammed Emin ef. Dizdar ve věku 58 let.

Merhum Mohammed Emin ef. Dizdar byl známý učenec a znamenitý znalec arabského jazyka. Jeho činnost na poli literárním a vědeckém byla značná. Zejména jsou známy jeho studie arabské poesie.

Merhum Mohammed Emin ef. Dizdar byl vzácným přítelem našich snah a Moslimská náboženská obec pro Čechy a Moravu v něm ztrácí odaného přítele. Čtenářům „Hlasu“ jest jistě dobře znám z článků rázu theologického, které jsme od něho v překladu přinesli.

Letošní Id ul Fitr a Id ul Adha slaven nebyl.

Muharam 1959 připadl na den 10. února 1940.

Turecko postiženo bylo úžasným neštěstím, kterého jsme jistě všichni vzpomněli.

Na misijní fond MNO laskavě přispěli:

vrch. insp. ČMD Zd. Pospíšil, Písek K 50.—
Moslimové z Piroku, Jugoslavie K 120.—
Kamber Šabanović, Brno K 15.—
Daut Ahmetović, Praha . . . K 10.—
Veli Dautović, Brno K 10.—

Dr. Omar J. Lhota, Vysoké n. J. K 30.—
Ašim Sulejman, Praha . . . K 5.—

K Id ul Fitr:

Dr. Omar J. Lhota K 50.—
M. A. Brikcius, Praha . . . K 100.—

K Id ul Atha:

Dr. Omar J. Lhota K 100.—
M. A. Brikcius, Praha . . . K 100.—
JUC. Ahmed V. Poláček, Praha K 30.—

V lednu t. r. přestoupila z vůle jediného Boha a poslušna hlasu svého srdce jedna česká rodina: otec, matka a dcera k vznešenému Islamu.

Karmatové. Karmati byli nebezpečná komunistická, šíjská sekta, která brzo zmohutněla a vystupovala s velkou nenávistí proti chalífovi. Její vůdce Hamdan-ibn-Ašav, předvídkou „Karmat“, se prohlásil Božím vyslancem a vůdcem moslimů, zvláště šíjitů. Jeho řeči mohutně působily na lid, všeobecně nenávidící chalify-Abbasovce, kteří nemilosrdně uvalovali velké daně, čímž byl národ ochuzován. Učení Karmatovců na zásadách komunismu mělo překvapující úspěch. Po něm stal se vůdcem sektářů Husejn-ibn-Zakruja. Ten pustošil a olupoval Syrii, až konečně byl poražen a zabit v boji u Hamy r. 904. Jeho stoupenci v Arabii, Syrii, Iraku a Iranu začali se mstít za svého vůdce přepadáváním karavan a neslýchanými zločiny. Tehdy stál jim

v čele Abú-Sajd a jeho syn Abú-Tahir Sulejman. Počet Karmatů tehdy byl prý takový, že mohli postavit 100.000 vojáků. Jejich sídlem se staly Bahrejské ostrovy. Odtud vpadli do Iranu, kde vyloupili četná města, mezi nimi Bassar a Kufu (r. 920—924). Sám chalíf Al-Muktadir se prý „chvěl před nimi za záclonami svého paláce v Bagdadě“. Všichni, kdož se nepřiklonili k novému učení anebo se mu stavěli na odpor, byli Karmaty pobiti. Takovým způsobem se stalo nové učení panujícím náboženstvím všude, kam Karmatové vnikli. I poutnictví do Mekky (hadž) bylo bráněno. R. 930 došlo i k přepadení tohoto svatého města Abú-Tahirem. Tam byly spáchány nejpustší zločiny a nakonec černý svatý kámen odvěčen. Byl vrácen až po 22 letech. Teprve smrtí Abú-Tahira (r. 980) začalo hnutí slábnouti, sekta postupně se rozpadávala, až počátkem XI. století úplně vzala za své. Jira.

Následující knihy zašle Vám administrace t. l.:

Koran arabský, egyptské vydání Al Azhar K 75.—
Koran arabský, sarajevské vydání K 35.—
Koran, český překlad Dr. Veseleý, vázaný K 90.—
Koran, německý překlad Sadr ud Din, vázaný . . . K 100.—
Ing. V. Zelenka: Slovník česko-arabský K 27.—

V Praze dne 10. února 1940. Majitel a vydavatel: El Itti had el Islami, Moslemische Religionsgemeinde für Böhmen und Mähren — Moslimská náboženská obec pro Čechy a Moravu, v Praze XIX., tř. kr. Alexandra 20. Odpovědný redaktor H. Mohamed Abdallah Brikcius. Vychází měsíčně. Předplatné K 10'— ročně. Používání novinových známek povoleno výnosem řed. pošt a telegrafů v Praze č. j. 75.860/IIa 37 ze dne 22. dubna 1937 a č. 9154/VII. ze dne 24. ledna 1935. Dohledací poštovní úřad Praha 47. — Tiskem Tiskárny Protektorátu Čechy a Morava v Praze.